

VALTION ELÄKELAUTAKUNTA
TOIMINTAKERTOMUS 2006

KERTOMUS VALTION ELÄKELAUTAKUNNAN TOIMINNASTA VUODELTA 2006

1. VALTION ELÄKELAUTAKUNNAN TEHTÄVÄ JA JÄSENET SEKÄ PÄÄTÖSVALTAISUUS

Valtion eläkelautakunta on toiminut 1.3.1991 lukien itsenäisenä muutoksenhakuelimenä. Valtion eläkelautakunta on käsitellyt ensimmäisenä asteena 1.3.1991 lukien valitukset Valtiokonttorin antamista eläkepääätöksistä ja 1.1.2000 lukien valitukset kirkon keskusrahaston antamista eläkepääätöksistä sekä 1.1.2004 lukien valitukset Kansaneläkelaitoksen toimosuhde-eläkkeistä antamista päätöksistä. Valtion eläkelautakunnan antamiin päätöksiin on haettu muutosta 1.1.1995 lukien vakuutusosoikeudelta, joka on työeläkejärjestelmän ylin muutoksenhakuelin. Valtion eläkelautakunnasta säädetään valtion eläkelain 23 a §:ssä ja valtioneuvoston asetuksessa valtion eläkelautakunnasta, joka tuli voimaan 1.9.2004. Valtion eläkelautakunta vahvisti itselleen työjärjestyksen 14.9.2004.

Valtion eläkelautakunnassa on puheenjohtaja ja seitsemän jäsentä. Lain mukaan puheenjohtajan tulee olla oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut sekä perehtynyt valtion eläkejärjestelmään. Jäsenistä yksi toimii varapuheenjohtajana ja yhden tulee olla lääkäri. Puheenjohtajan ja lääkärin tulee olla riippumattomia edustettuina olevista työnantaja- ja työntekijätahoista. Jäsenistä kolme on määrättävä valtion työmarkkinalaitoksen ehdotuksesta ja kolme jäsenistä valtion virkamiesten ja työntekijäin edustavimpien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varamies. Valtioneuvosto nimittää valtiovarainministeriön esityksestä puheenjohtajan ja jäsenet enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtajan ja jäsenten oikeudesta pysyä tehtävässään on muutoin voimassa, mitä tuomarinviran haltijoista on säädetty.

Valtioneuvosto asetti 16.12.2004 antamallaan päätöksellä valtion eläkelautakunnan toimikaudeksi 1.3.2005 – 31.12.2006 ja muutti 25.8.2005 antamallaan päätöksellä kokoonpanoa. Valtion eläkelautakunnan kokoonpano on ollut kertomusvuonna 2006 seuraava:

Puheenjohtaja

puheenjohtaja Outi Antila, eläkelautakunta

Varapuheenjohtaja

hallitusneuvos Veikko Liuksia, VTML
henkilökohtainen varajäsen
ylitarkastaja Pirkko Janas, VTML

Jäsen/henkilökohtainen varajäsen

hallitussihteeri Marja Isomäki, VTML
ylitarkastaja Päivi Lanttola, VTML

neuvotteleva virkamies Erik Strömberg, VTML
hallitussihteeri Risto Leikos, VTML

lääketieteen tohtori Mikael Nyström, YTHS
lääketieteen tohtori Juha Liira, Työterveyskeskus

neuvottelupäällikkö Markku Nieminen,
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
lakimies Jarmo Pätäri, AKAVA

neuvottelupäällikkö Seppo Väänänen, Palkansaajajärjestö Pardia ry
puheenjohtaja Leena Tuikkanen, Verovirkailijainliitto ry

talous- ja sosiaalipoliittinen sihteeri Ilkka Alava, JHL – Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
lakimies Heikki Sipiläinen, JHL – Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Valtioneuvoston asetuksessa valtion eläkelautakunnasta on säännökset valtion eläkelautakunnan ratkaisukokoonpanosta eri asiaryhmissä ja asioiden käsittelystä valtion eläkelautakunnassa sekä valtion eläkelautakunnan hallinnosta ja hallintoasiain käsittelystä.

Valtion eläkelautakunnan täysistunnossa on käsiteltävä valitusasiat, joissa ratkaisulla on periaatteellista merkitystä lain soveltamisen kannalta muissa vastaavissa tapauksissa.

Valtion eläkelautakunta voi olla jakautunut jaostoihin. Lautakunta ja sen jaostot ovat päätösvaltaisia, kun läsnä on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä. Lautakunta tai jaosto ei kuitenkaan ole päätösvaltainen, ellei läsnä ole vähintään yksi järjestön ehdottamista henkilöistä määrätty jäsen ja yksi jäsen, joka ei kuulu järjestöjen ehdottamiin henkilöihin. Asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, ei saa ratkaista, ellei yksi saapuvilla oleva jäsen ole lääkäri. Valtion eläkelautakunta ei ole pääsääntöisesti jakautunut valitusasioiden käsittelemistä varten jaostoihin vaan valitusasiat on käsitelty esittelystä täysistunnossa. Vuoden 2006 aikana istuntoja oli 11, joista kevädistuntokaudella 6 ja syysistuntokaudella 5.

Valtion eläkelautakunnan hallintoasiat käsitellään hallintojaostossa, johon kuuluu puheenjohtaja ja kaksi jäsentä sekä toimistopäällikkö. Hallintojaoston tehtävänä on myös valmistella täysistunnossa päätettävät lautakunnan työjärjestystä, lautakunnan jakaantumista jaostoihin, jaostojen kokoonpanoa, toimintaker-
tomuksen hyväksymistä, talousarviota ja tilinpäätöksen hyväksymistä koskevat asiat. Vuoden 2006 aikana hallintojaosto kokoontui istuntojen yhteydessä.

Valtion eläkelautakunnan työjärjestyksessä on tarkemmat säännökset muutoksenhakuasioiden ja hallintoasioiden käsittelystä sekä valtion eläkelautakunnan toimihenkilöistä.

2. VALTION ELÄKELAUTAKUNNAN ARVOT

Valtionhallinnon toiminnan arvoperustan muodostavat toiminnan tuloksellisuus, laatu ja vahva asiantuntemus, palveluperiaate, avoimuus, luottamus, tasa-arvo, puolueettomuus, riippumattomuus ja vastuullisuus. Toiminnassaan valtion eläkelautakunta noudattaa valtionhallinnon yleisiä arvoja. Valtion eläkelautakunnan ratkaisutoiminnassa otetaan huomioon erityisesti oikeudenmukaisuus ja muutoksenhakijoiden tasapuolinen kohtelu. Valtion eläkelautakunnan ratkaisut annetaan kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisin kustannuksin. Toiminnassaan valtion eläkelautakunta kiinnittää erityisesti huomiota toiminnan hyvän laadun ja tuloksellisuuden tasapainoon, toiminnan läpinäkyvyyteen ja avoimeen tiedottamiseen sekä ystävällisyyteen asiakaspalvelussa ja muussa yhteistyössä.

3. HENKILÖSTÖKERTOMUS

3.1. Henkilöstö

Valtion eläkelautakunnan toimistossa työskenteli vuonna 2006 neljä toimihenkilöä:

Toimistopäällikkö Sinikka Kauppinen

Notaari Soile Lindén 30.6.2006 asti

Notaari Liisa Tuononen

Toimistos sihteeri Marianne Seise

Vuoden 2006 aikana toinen notaareista jäi eläkkeelle. Uusia henkilöitä ei enää rekrytoitu, koska valtion eläkelautakunnan yhdistymisen myötä lisätyövoiman tarve kävi tarpeettomaksi. Puuttuva työpanos korvattiin ostopalveluna Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta. Valtion eläkelautakunta on muun muassa palkkauksen ja henkilökunnan työtyytyväisyyden avulla pyrkinyt olemaan kilpailukykyinen työnantaja. Vuonna 2006 henkilöstön keski-ikä oli noin 50 vuotta.

Yhteistyössä eläkelautakunnan ja kuntien eläkelautakunnan kanssa henkilöstölle tehtiin syksyllä 2006 kysely työhyvinvoinnista ja eläkelautakuntien yhteistyöstä. Kyselyn johdosta eläkelautakunnissa kiinnitettiin erityistä huomiota sisäiseen tiedottamiseen.

3.2. Koulutus

Valtion eläkelautakunnan henkilöstö osallistui vuoden 2006 aikana useisiin Eläketurvakeskuksen järjestämiin alan koulutuksiin. Lisäksi henkilöstö osallistui Valtiokonttorin riskipäivälle ja verkkopäivälle sekä lakimiesliiton järjestämille tuomaripäiville. Henkilöstö osallistui myös eläkelautakuntien yhdessä ostamalle ja AAC Global Oy:n järjestämälle ruotsin kielen ryhmäkurssille. Puheenjohtaja osallistui vakuutuslakimiesten maailman konferenssiin. Lautakunta tutustui EU:n tutkimussäätiön toimintaan. Henkilöstö osallistui myös eläkelautakuntien yhdentymiskoulutukseen ja yhteisöllisyyskoulutukseen. Henkilöstön koulutuksessa ei tapahtunut merkittävää muutosta edelliseen vuoteen verrattuna. Valtion eläkelautakuntaan hankittiin ammattikirjallisuutta.

4. YHTEISTOIMINTA

4.1 Toimitilat

Valtion eläkelautakunnan yhdessä eläkelautakunnan ja kuntien eläkelautakunnan kanssa vuokraamat toimitilat ja istuntosalit Itä-Pasilassa ovat asianmukaiset ja sopivat valtion eläkelautakunnan tarpeisiin. Vuoden 2006 aikana valtion eläkelautakunta hankki istuntosaliin lisääntyviä suullisia käsittelyjä varten AV-tekniikkaa. Eläkelautakunnat maksavat kukin osuutensa vuokratilakustannuksista ja yhdessä ostamiensa hankintojen kustannuksista. Yhteisiä kustannuksia syntyy vuokratilakustannusten lisäksi siivouksesta, sähköstä, turvallisuuspalveluista, työsuojelusta, puhelinvaihdelpalveluista ja kulunvalvonnasta sekä yhdentymissuunnitelmista.

4.2 Muu yhteistoiminta

Valtion eläkelautakunnan puheenjohtaja ja toimistopäällikkö osallistuivat säännöllisesti muutoksenhaku- lautakuntien puheenjohtajien ja toimistopäälliköiden tapaamisiin. Eläkelautakunnan, kuntien eläkelautakunnan ja valtion eläkelautakunnan toimistopäälliköt kokoontuivat kuukausittain ja suunnittelivat eläkelautakuntien yhdistymisen vaatimia toimenpiteitä. Yhdistyvän muutoksenhaku- lautakunnan IT-verkko ja sähköinen asianhallintajärjestelmä toteutettiin vuoden 2006 puolella, vaikka käyttöönotto tapahtui vasta yhdistymisen tullessa voimaan 2007 alusta.

Eläkelautakunnat järjestivät vuoden 2006 aikana työsuojelun yhteistyönä. Työsuojelutoimikunnassa on jäseniä kaikista eläkelautakunnista. Työsuojelutoimikunta laati ohjeen epäasiallisen käyttäytymisen ehkäisemiseksi.

Valtion eläkelautakunnan henkilöstölle on laadittu työterveyshuollon toimintasuunnitelma. Työterveyshuollon painopistealueina on ollut jo usean vuoden ajan työkykyä ylläpitävänä toimintana erityisesti istumatyöstä aiheutuvien tuki- ja liikuntaelinoireiden ehkäiseminen ja työssä jaksamisen tukeminen. Henkilöstöä tuettiin omaehtoisessa fyysisen työkunnan ylläpitämisessä.

Eläkelautakunnissa on yhteinen virkistystoimikunta, joka järjesti yhteisiä liikunta- ja kulttuuritapahtumia ja joulujuhlan.

5. LAINKÄYTTÖTOIMINTA

5.1. Sovellettava lainsäädäntö

Valtion eläkelautakunnassa sovelletaan asian käsittelyssä hallintolainkäyttölakia. Valitusasioita käsiteltäessä valtion eläkelautakunnassa sovelletaan valtion eläkkeitä koskevaa valtion eläkelakia, valtion perhe-eläkelakia ja lakia kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä. Valtion eläkelautakunta soveltaa kirkon keskusrahaston päätöksistä tehtyjä valituksia ratkaistessaan evankelis-luterilaisen kirkon eläkelakia ja evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelakia. Ratkaistessaan valituksia Kansaneläkelaitoksen antamista toimeksiantamispäätöksistä valtion eläkelautakunta soveltaa lakia kansaneläkelaitoksesta.

Valtion eläketurvan piiriin kuuluu erityissäädösten perusteella joukko työntekijäryhmiä kunnallisista peruskouluista ja lukioista sekä yksityisistä oppilaitoksista ja valtionapulaitoksista.

VILMA-lainsäädäntö tuli voimaan 1.1.2004. VILMA-päätösyhdistelmistä tehtyjä valitusasioita ratkaistessaan valtion eläkelautakunnassa sovelletaan kunnallisia palvelussuhteita ja yksityisiä työsuhteita sekä yrittäjätoimintaa koskevaa ansioeläkelainsäädäntöä.

5.2. Saapuneet valitusasiat

Valtion eläkelautakuntaan tuli vireille vuoden 2006 aikana yhteensä 320 valitusasiaa. Vireille tulleiden valitusasioiden määrä pieneni 20 valitusasialla verrattuna edellisenä vuotena vireille tulleisiin. Vireille tulleista valituksista koski 13 prosenttia kirkon keskusrahaston antamia päätöksiä, 86 prosenttia Valtiokonttorin antamia päätöksiä ja 1 prosentti Kansaneläkelaitoksen antamia päätöksiä. Vireille tulleiden valitusten määrän väheneminen johtui siitä, että seurannaisvalitusten määrä väheni 28 valitusasiasta 27 valitusasiaan.

Vuonna 2006 valtion eläkelautakuntaan vireille tulleista valituksista koski Valtiokonttorin antamaa päätöstä yhteensä 275 valitusta, joista lainopillisia valituksia oli 106 eli 38,6 prosenttia ja lääketieteellisiä laitosvalituksia 141 eli 51,3 prosenttia sekä lääketieteellisiä seurannaisvalituksia 24 eli 8,7 prosenttia. Ammatillista kuntoutusta koskevia valituksia tuli vireille 4.

Kirkon keskusrahaston antamista päätöksistä tuli vireille yhteensä 41 valitusta, joista lainopillisia valituksia oli 9 eli 22 prosenttia ja lääketieteellisiä laitosvalituksia 29 eli 70,7 prosenttia sekä lääketieteellisiä seurannaisvalituksia 3 eli 7,3 prosenttia. Ammatillista kuntoutusta koskevia valituksia ei ollut.

Kansaneläkelaitoksen toimisuhde-eläkkeitä koskevista päätöksistä tuli vireille 4 valitusasiaa.

5.3. Ratkaistut valitusasiat

Läketieteelliset valitusasiat

Ratkaisuista 172 eli 53,6 prosenttia koski työkyvyn arviointia, kun seurannaisasioista tehtyjä ratkaisuja ei oteta huomioon. Valtion eläkelautakunta ratkaisi 202 työkyvyttömyyseläkevalitusta ja 7 yksilöllistä varhaiseläkevalitusta sekä 7 ammatillista kuntoutusta koskevaa valitusta. Työkyvyn arviointia koskevissa ratkaisuissa muutosprosentti oli 22 prosenttia, kun seurannaisratkaisuja ei oteta huomioon. Ammatillisten kuntoutusten osalta muutosprosentti oli 14 prosenttia.

Seurannaisvalitukset

Seurannaispäätöksiä koskevia ratkaisuja valtion eläkelautakunta antoi vuoden 2006 aikana yhteensä 26.

Lainopilliset valitusasiat

Valtion eläkelautakunta ratkaisi vuoden 2006 aikana yhteensä 123 lainopillista valitusasiaa.

Kokonaismuutosprosentit

Valtion eläkelautakunnan 321 ratkaisusta 56 ratkaisussa muutettiin valituksenalaista päätöstä joko kokonaan tai osittain eli kokonaismuutosprosentti oli 17 prosenttia kaikista annetuista ratkaisuista. Vastaava muutosprosentti oli edellisenä vuotena 19. Valtion eläkelautakunta jätti tutkimatta yhteensä 6 valitusasiaa eli 1 prosenttia kaikista annetuista ratkaisuista ja palautti eläkelaitokseen uudelleen käsiteltäväksi yhteensä 7 valitusasiaa. Valitusasia raukesi 5 tapauksessa eli 1 prosentissa asioista.

Oikeustapausten julkaiseminen

Oikeustapauksia valtion eläkelautakunnan merkittävistä päätöksistä on julkaistu 1.5.2001 lukien Eläketurvakeskuksen oikeuskäytäntö –tietokannassa. Tietokanta on osa Eläketurvakeskuksen työeläkeläkipalvelua ja tietokannassa on muun muassa vakuutus oikeuden, eläkelautakunnan, kuntien eläkelautakunnan, valtion eläkelautakunnan ja Eläketurvakeskuksen merkittävistä päätöksistä oikeustapauksia. Valtion eläkelautakunta harkitsee itsenäisesti, mistä merkittävistä päätöksistään lautakunta julkaisee oikeustapausten tietokannassa. Valtion eläkelautakunta on julkaissut tietokannassa yhteensä noin 90 oikeustapausta. Palvelu löytyy Internetistä osoitteesta <http://tyoelakelakipalvelu.etk.fi/>.

5.4. Siirtyneet valitukset

Valtion eläkelautakunnassa oli ratkaisematta olevia valituksia 31.12.2006 yhteensä 92 valitusta, jotka siirtyivät vuodelle 2007.

5.5. Käsittelyaika

Keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2006 työkyvyn arviointia koskevissa työkyvyttömyyseläkettä ja yksilöllistä varhaiseläkettä sekä ammatillista kuntoutusta koskevissa lääketieteellisissä laitosvalituksissa oli noin kolme kuukautta ja lääketieteellisissä seurannaisvalituksissa viisi kuukautta.

5.6. Ratkaisutoiminnan tuloksellisuus ja laatu

Valtion eläkelautakunnassa ratkaistun valituksen kustannus nousi 807 eurosta 900 euroon. Pienen lautakunnan hallinnolliset kustannukset ovat suhteessa suuret. Myös IT-uudistukset kasvattivat kustannuksia. Ratkaisujen määrä henkilötyövuotta kohden 128 asiaa.

6. TALOUSARVIO JA SEN TOTEUTUMINEN

Valtion eläkelautakunnan toimintamenot rahoitetaan valtion talousarvion momentilta 28.05.22. Toimintamääräraha on 2 vuoden siirtomääräraha.

Vuodelle 2006 siirtyi 140.441 euroa. Valtion eläkelautakunta on pyrkinyt määrärahaa säästämällä varautumaan eläkelautakuntien yhdistymisestä aiheutuviin kertaluonteisiin kustannuksiin. Suurimpina kustannuserinä tulee olemaan yhteisen IT-verkon ja asianhallintajärjestelmän hankkiminen. Tuloja valtion eläkelautakunnalla ei ole. Talousarvio on kertomusvuonna 2006 toteutunut kohtuudella. Liitteenä on kaavio valtion eläkelautakunnan toiminnan menoista vuodelta 2006.

6. TULEVAISUUDEN NÄKYMIÄ

Valtion eläkelakiin on viime vuosina tehty lukuisia merkittäviä muutoksia. 1.1.2004 tuli voimaan VILMA-lainsäädäntö ja 1.1.2005 muutettiin ansioeläkelainsäädännön sisältöä. 1.1.2007 voimaan tuli lainsäädäntöuudistus, jossa valtion eläketurvaa koskevan lainsäädännön rakenne uudistetaan vastaamaan yksityisten alojen palkansaajien eläkelainsäädäntöä. Valtion eläkeasioissa sovelletaan rinnakkain vanhaa eläkelainsäädäntöä ja uusia eläkesäännöksiä ja valitusasioita ratkaistaessa on tunnettava myös yksityinen ja kunnallinen eläkelainsäädäntö. Lainmuutosten takia valitusten käsittely on monimutkaistunut ja valitusten laatu vaikeutunut. Eläkejärjestelmän ja eläketurvan kokonaistunteminen vaatii vankkaa ammattitaitoa ja erityistä asiantuntemusta. Valtion eläkelautakunnassa on panostettu henkilöstön ammattitaidon ylläpitämiseen

Eläkelautakunta, kuntien eläkelautakunta ja valtion eläkelautakunta yhdistyivät 1.1.2007. Eläkkeiden muutoksenhakua koskevat säännökset muuttuivat siten, että ensimmäisenä muutoksenhakuasteena oleva valtion eläkelautakunta lakkautettiin ja yhdistettiin yksityisen alan työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan ja kuntien eläkelautakunnan kanssa yhdeksi yhteiseksi eläkelautakunnaksi, Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnaksi.

7. TOIMINTAKERTOMUKSEN HYVÄKSYMINEN

Toimintakertomus on käsitelty Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan hallintojaostossa 12.3.2007. Hallintojaosto esittää toimintakertomuksen vahvistamista Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan täysistunnolle.